

ՆԱԽԱԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏՈՂՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄ

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝ Ինտեգրված պարապմունքների կազմակերպումը կարողունակահեն
կրթական մոդելի համալրում

Վերապատրաստվող՝ Լիլիթ Մկրտչյան

Գյումրու «Թողնիկ մանուշակ» մսուր-մանկապարտեզ

2023թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն -----3

ԳԼՈՒԽ 1

- 1.1. Երեխայակենտրոն ուսուցում-----4
1.2. Ուսուցման փոխգործուն (ինտերակտիվ) մեթոդներ-----7
1.3. Ինտեգրված ուսուցում-----10

ԳԼՈՒԽ 2

- 2.1. Հետազոտական աշխատանքի նպատակը, խնդիրները, ընթացքը-----11
2.2 Ինտեգրված պարապմունքի պլան-կոնսպեկտ-----11

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ -----15

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ-----16

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր օրերում մեծ է մանկավարժի կատարած աշխատանքը: Մանկավարժ, ով իր նվիրումով կրթում ու դաստիարակում է մի ողջ սերունդ: Մանկավարժը ձևավորում է մարդ, որը ազգի և պետության հիմնարար արժեքների կրողն է, հասարակության հարստությունը: Իսկ փոքրիկը, ով մտնում է ՆՈՒՀ, ունի որակյալ կրթություն ստանալու իրավունք: Եվ մեկն է նպատակը՝ դաստիարակել համակողմանի ու ներդաշնակ զարգացած անձ:

Մանկավարժը կոչված է իրականացնելու մի շարք մասնագիտական գործառույթներ: Այդ գործառույթներից կարևորվում է ուսումնական պարապմունքների կազմակերպումը մանկավարժական գործընթացում: Դրանց շնորհիվ երեխաները ձեռք են բերում այնպիսի գիտելիքներ ու հմտություններ, որոնք չեն կարող յուրացնել ազատ գործունեության ընթացքում:

Ժամանակի ընթացքում ինքնիշխան և հարմարվողական ոճերը իրենց տեղը զիջեցին ժողովրդավարական ոճին: Ընտրվեց ուսուցման անհատակողմնորոշիչ մոդելը, որի նպատակն է անհատականության բացահայտումը և անձի զարգացումը: Ժամանակակից դիդակտիկան նախատեսում է ակտիվ ուսուցման մեթոդների կիրառում, որի նպատակն է. «Սովորեցնել սովորել»:

Հետազոտական աշխատանքի նպատակն է՝ նշել ինտերակտիվ և ինտեգրված պարապմունքների կազմակերպման ձևերը կարողունակահեն կրթական մոտեցման համատեքստում:

Հետազոտական աշխատանքի խնդիրն է ծանոթացնել ինտերակտիվ (փոխգործոն) և ինտեգրված պարապմունքներին:

ԳԼՈՒԽ 1

1.1. ԵՐԵՒԱՅԱԿԵՆՏՐՈՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ

Մարդը բնության մեջ կատարյալ էակ է: Ուստի, յուրաքանչյուր նոր ծնված երեխա լուսավոր ապագայի խորհրդանիշ է: Յուրաքանչյուր երեխա լիարժեք ապրելու իրավունք ունի, յուրաքանչյուր երեխա ունի զարգանալու և սովորելու երեխայակենտրոն, ներառական և անվտանգ միջավայրում, որտեղ հաշվի կառնվեն յուրաքանչյուր երեխայի մտավոր, հոգեկան, ֆիզիկական և հոգևոր զարգացման առանձնահատկությունները: Յուրաքանչյուր երեխա ունի կարծիք արտահայտելու իրավունք:

Մարդու կյանքում ամեն ինչ սկսվում է մանկությունից: Այն, ինչ երեխան ձեռք է բերում մանկության շրջանում, նրան ուղեկցում է ամբողջ կյանքում: «Կյանքի սկզբնական շրջանում երեխան զարգանում է, ընկալում աշխարհն ու արձագանքում արտաքին միջավայրին՝ իրեն շրջապատող մեծահասակների միջնորդությամբ»:¹

Յուրաքանչյուր երեխա ինքնատիպ է: Եվ երեխային օգնելու համար անհրաժեշտ է ճանաչել նրա ներքին աշխարհը: Բացահայտելով և ճանաչելով երեխայի առանձնահատկությունները, կարելի է նրան ուղեկցել ինքնահաստատման բարդ ճանապարհով: Երեխայի հետ առնչվող ցանկացած մեծահասակ դաստիարակողի դերում է, հեղինակություն նրա համար: «Այն երեխան, որը մանկության շրջանում իր դաստիարակներին և ուսուցիչներին չի ընկալել իբրև հեղինակությունների, երբևէ չի կարող դառնալ ազատ մարդ»:²

Փաստորեն, դաստիարակությունը չափազանց պատասխանատու գործընթաց է: Եվ հարկ է հիշել Պիկարևի հայտնի խոսքերը. «Դաստիարակության մեջ ամբողջ խնդիրը նրանում է, թե ով է դաստիարակը»: Երեխային ուղղորդելու համար անհրաժեշտ է հասկանալ նրան, գիտակցել, որ փոքրիկ մարդուկն ունի կարծիքն

¹ Տե՛ս Ս. Ա. Մարտիկյան, Ա. Մ. Դավլաթյան՝ «Նախադպրոցական մանկավարժություն»:

² Տե՛ս Ռ. Շտայնեյր՝ «Ազատության փիլիսոփայություն»:

ազատ արտահայտելու իրավունք, կասկածելու, որոշումներ կայացնելու իրավունք: Եվ հմուտ մանկավարժը պետք է սիրի և զգա երեխային ամբողջ սրտով, վստահի և հավատա նրան:

Ժամանակակից նախադպրոցական դիդակտիկան առաջ է ընթանում զարգացնող ուսումնական սկզբունքներով՝ բովանդակության, նոր միջոցների և մեթոդների մշակմամբ, որոնք աստիճանաբար մուտք են գործում նախադպրոցական կրթության համակարգ: Նախադպրոցական տարիքում ձևավորվող ուսումնական գործունեությունը նախապատրաստում է երեխային դպրոցում սիստեմատիկ ուսումնառության:

Ուսուցման գործընթացը փոխներգործություն է, որի արդյունավետությունը պայմանավորված է երեխաների և մանկավարժների փոխհարաբերություններով, մանկավարժական հազորդակցման ոճով:

Ոճը բխում է հասարակության կողմից ներկայացվող պահանջներից, գերակա խնդիրներից: Ժամանակի ընթացքում ետ մղվեցին մանկավարժական հաղորդակցման ինքնիշխան (ավտորտար) և հարմարվողական (լիբերալ) ոճերը և ժողովրդավարական հասարակությունը պիտի նախընտրեր մանկավարժական հաղորդակցման ժողովրդավարական (դեմոկրատական) ոճը: Այս ոճին համապատասխանում է անհատակողմնորոշիչ մոդելը: Ուսուցման այս մոդելի նպատակն է ուսուցման ընթացքում յուրաքանչյուր երեխայի անհատականության ձեռքբերումը: Մոդելի հիմքում ընկած է Շ. Ա. Ամոնաշվիլու կողմից նկարագրված մարդասիրական, անձնային մոտեցումը երեխային, հավատն ու վստահությունը նրա ներքին ուժերի հանդեպ: Մոտեցման գաղափարն է. «Երեխան կարող է սովորել, եթե ուզում է, հետևաբար անհրաժեշտ է խրախուսել սովորելու ցանկությունը և պատշաճ գնահատելու կարողությունները»³

Ուսուցման անհատակողմնորոշիչ մոդելի հիման վրա կառուցվում է մանկավարժական տեխնոլոգիա, որի հիմնական ուղղություններն են.

³ Տե՛ս «Ուսումնական ձեռնարկ մանկապարտեզի համար»:

- Երեխայի ակտիվ մասնակցության ապահովումը ուսուցման փոխգործուն մեթոդների կիրառման միջոցով,
- Երեխաների հետ երկխոսության և համագործակցության հաստատումը,
- Փոխըմբռնման մթնոլորտի ստեղծումը,
- Ուսուցման զարգացնող ուղղվածության ապահովումը երեխաների ինքնուրույն փորձարարական գործունեության կազմակերպմամբ,
- Ուսուցման ընթացքում երեխայի ինքնակառավարման սկզբունքների հաստատումը,
- Ուսուցման իրականացումը համատեղ գործունեության ընթացքում, ուր և՛ երեխան, և՛ դաստիարակը նույն հարթության մեջ են:

Ժամանակակից դիդակտիկան մշակում է ուսուցման նորանոր տեսակներ՝ Ուղղակի ուսուցում,

Պրոբլեմային ուսուցում,

Միջնորդված ուսուցում:

Ուղղակի ուսուցման ընթացքում դիդակտիկ խնդիրը երեխաներին առաջադրում է մանկավարժը: Այս դեպքում երեխայի կողմից ձեռք են բերվում «պատրաստի» գիտելիքներ:

Պրոբլեմային ուսուցման ընթացքում երեխան ինքն է փնտրում, գտնում, ինքնուրույն ձեռք բերում գիտելիքներ: Այստեղ երեխան հանդես է գալիս ինքնուրույն սովորողի դերում: **Միջնորդված** ուսուցման կարգախոսն է. «Սովորեցիր ինքդ, սովորեցրո՛ւ ընկերոջդ»: Ուսուցման էությունը զարգացնող միջավայրի կառուցման մեջ է: Զարգացնող միջավայրը նպաստում է երեխաների համագործակցությանը:

Ուսուցման գործընթացը մանկապարտեզում կազմակերպվում է երեք հիմնական ձևերով: Ուսուցման կազմակերպման ամենատարածված ձևը **պարապմունքն** է: Համալիր պարապմունքների ընթացքում լուծվում են դիդակտիկ խնդիրները՝ երեխաներին ներգրավելով գործունեության տարբեր ձևերի մեջ: Ինտեգրված պարապմունքների ընթացքում երեխային ներկայացվում են նույն դիդակտիկ նպատակին ծառայող գիտելիքներ՝ տարբեր ոլորտներից: Ուսուցման կազմակերպման արդյունավետ ձև է

էքսկուրսիան, ինչպես նաև դիդակտիկ խաղը: Այսօր աստիճանաբար մանկապարտեզ են մուտք գործում ուսուցման կազմակերպման նոր ձևեր՝

- մտավոր խաղեր,
- խաղ-բանավեճեր,
- խաղ-մրցույթներ:

1.2. ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՓՈԽԳՈՐԾՈՒՆ (ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ)

ՄԵԹՈՂՆԵՐ

Ուսուցման գործընթացն իրականացվում է տարբեր մեթոդների օգնությամբ: Մեթոդը նպատակին հասնելու միջոց և ուղի է: Մեթոդները բաժանվում են երեք խմբի՝

- խոսքային
- դիտողական
- գործնական

Ներկայումս նախադպրոցական դիդակտիկայում լայն տարածում են գտել խաղային, գործնական, ակտիվ ուսուցման մեթոդները: Վերջիններս հայտնի են որպես ինտերակտիվ կամ փոխներգործուն մեթոդներ: Ակտիվ ուսուցման մեթոդները նպաստում են ազատ մտածելու զարգացմանը: Այս մեթոդները խմբային մտավոր աշխատանքի եղանակներ են՝ ուղղված ընդհանուր որոշումների կայացմանն ու իրագործմանը:

Ինտերակտիվ նշանակում է փոխանցել կամ զրույցի, երկխոսության մեջ գտնվել ինչ-որ մեկի կամ համակարգչի հետ: Փաստորեն, ինտերակտիվ ուսուցումը առաջին հերթին ուսուցում է երկխոսության միջոցով: Հարկ է հիշել Ի. Ջյուզյուկինի խոսքերը, ըստ որի՝ պատկերավոր լեզվով ասած՝ ողջ տիեզերքը հիմնված է երկխոսությունների վրա:

Inter-փոխադարձ

Akt-գործողություն

Ինտերակտիվը բացառում է որևէ մեկի առաջնայնությունը, ինչպես նաև մի տեսակի գերակշռությունը մյուսների նկատմամբ:

Ինտերակտիվ ուսուցման սկզբունքներն են.

փոխազդեցությունը, փոխուսուցումը,

համագործակցությունը,

հետադարձ կապը,

ինքնարտահայտման խրախուսումը,

երեխայի ակտիվությունը:

Փոխներգործուն մեթոդների առանձնահատկություններն են.

երեխայի իմացական գործընթացների կազմակերպումը,

համագործակցային կարողությունների դրսևորումը,

անհատական առանձնահատկությունների բացահայտումը,

հաղորդակցական ունակությունների ձևավորումը,

տրամաբանական մտածողության զարգացումը,

ճանաչողական հետաքրքրությունների բացահայտումը,

վերլուծական կարողությունների ձևավորումը:

Ուսուցման փոխներգործուն մեթոդներն ունեն կիրառման որոշակի կանոններ: Աշխատանքը սկսելուց առաջ անհրաժեշտ է նախօրոք պատրաստել խմբասենյակը, նախօրոք պատրաստել անհրաժեշտ պարագաները, հարկ է խրախուսել երեխաներին և պարապմունքին ներգրավել բոլոր երեխաներին:

Փոխգործուն մեթոդներից են.

Մտքերի տարափը, որի նպատակն է մտքերի կուտակման, բացահայտման, արտահայտվելու հնարավորության ստեղծումը:

Ջրույցը, որը նպաստում է երեխաների մտքերի ինքնուրույն արտահայտմանը: Նպատակահարմար են հետևյալ թեմաները «Ես և իմ ընտանիքը», «Իմ ընկերը», «Ես դառնալու եմ...» և այլն:

Հարցերը կամ հարցադրումները, որոնք խթանում են երեխաների մտածողությունը: Օրինակ՝

-Եղանակային ինչպիսի՞ փոփոխություններ են տեղի ունենում ձմռանը, գարնանը, ամռանը և աշնանը:

-Քա՞նի տեսակ են լինում փոխադրամիջոցները:

-Ի՞նչ է պատկերված նկարում և այլն:

Դերային խաղը, որը հնարավորություն է տալիս մասնակիցներին բացահայտել իրենց ընդունակությունները: Անհրաժեշտ է ընտրել հետաքրքրաշարժ թեմատիկա՝ «Բժիշկ-բժիշկ», «Տուն-տունիկ» և այլն:

Իրավիճակի վերլուծությունը, որն իրականացվում է դաստիարակի և երեխաների համագործակցությամբ: Թեման ընտրում է դաստիարակը: Օրինակ՝ «Ինչպե՞ս պահպանել ճանապարհային եթրևեկության կանոնները», «Ինչպե՞ս օգնել հայրիկին» և այլն:

1.2 ԻՆՏԵԳՐՎԱԾ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄ

Այնպիսի հատկանիշներ, ինչպիսիք են անմիջականությունը, հետաքրքրասիրությունը, երևակայությունը, երեխաները ձեռք են բերում փոքր հասակում: Այս հատկանիշները կարևոր դեր են խաղում սովորելու գործընթացում: Եվ որպեսզի հասնենք այս նպատակին, հարկ է ուսումնառությունը կազմակերպել թեմատիկ պարապմունքների միջոցով: «Թեմատիկ ուսուցումը նպաստում է երեխայի համակողմանի զարգացմանը: Այսպիսի ուսուցման արդյունքում ապահովվում է ծրագրի միջառարկայական կապը, խրախուսվում է երեխայի ինքնուրույնությունը, նպաստում է երեխայի անհատականացմանը»:⁴

Թեմատիկ պարապմունքները կարևորում են սանի ինքնուրույն մտածողությունը, հնարամտությունը, անձնակայն կարգապահությունը: Այսպիսի ուսուցումը ապահովում է երեխայի զարգացման մտավոր, սոցիալական, հուզական, ֆիզիկական և էսթետիկական ոլորտների համակողմանի զարգացումը:

Թեմատիկ ուսուցումից շահում են բոլորը. ծնողները ներգրավվում են խմբում կատարվող աշխատանքների մեջ, դաստիարակները հետաքրքրված են դասերի նոր բովանդակությամբ, իսկ երեխաները յուրովի մտածողներ են և կարողանում են իրենց գիտելիքները դրսևորել: Եվ եթե դաստիարակը հմտորեն պլանավորում է ուսուցումը, ապա երեխաները կրողն են դառնում այնպիսի հատկանիշների, ինչպիսիք են՝ միմյանց նկատմամբ հոգատարությունը, համագործակցությունը, կատարած աշխատանքներով ուրախանալը:

⁴ Տե՛ս «Նախաշավիղ», 2013:

ԳԼՈՒԽ 2.

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՆՊԱՏԱԿԸ: Հետազոտական աշխատանքի նպատակն է բացահայտել ինտեգրված ուսուցման արդյունավետությունը կրթադաստիարակչական աշխատանքները կազմակերպելիս:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ: Հետազոտության խնդիրներն են ուսուցման ինտեգրված մեթոդների բացահայտումն ու արդյունավետությունը:

ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԹԱՑՔԸ: Հետազոտական աշխատանքը կատարել ենք կրտսեր և ավագ տարիքային խմբերում: Ստորև ներկայացնում ենք ինտեգրված պարապմունքի պլան-կոնսպեկտը:

2.2 «ԽՈՍՔԻ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԵՎ ՆԿԱՐՉՈՒԹՅԱՆ» ԻՆՏԵԳՐՎԱԾ ՊԱՐԱՊՄՈՒՆՔԻ ՊԼԱՆ

Թեմա՝ Պտուղներ և բանջարեղեն. «Աշնան բարիքները»

Տարիքային խումբ՝ ավագ

Տևողությունը՝ 15-20 րոպե

Նպատակ՝ Կզարգացնեն երկխոսություն կառուցելու երեխաների կարողությունը:

- ✓ Կհատարելագործեն կարճ նկարագրական պատմություններ հյուսելու կարողությունը՝ օգտագործելով նախորդ տարվա երեխաների ստեղծած նկարները
- ✓ Կզարգացնեն խոսքային երևակայությունը
- ✓ Կսովորեն հետևյալ նոր բառերը. այգեգործ, շարոց

Անհրաժեշտ պարագաներ՝ Այգու, բանջարանոցի, մրգերի բանջարեղենի, այգեգործի աշխատանքային գործիքների նկարներ, մրգերի և բանջարեղենի նկարների ուրվագծեր, գունավոր մատիտներ:

Մեթոդներ՝ անհատական, փոքր խմբերով, մեծ խմբերով, զույգերով:

Խթանման փուլ

Երեխաները նստում են սեղանների շուրջ 3-4 հոգանոց խմբերով: Դաստիարակը գրատախտակին ցուցադրում է 5 մեծ նկար՝ այգու, բանջարանոցի, այգեգործի աշխատանքային գործիքների նկարներ:

Պարապմունքի ընթացքը՝

Դաստիարակն ընթերցում է հետևյալ քառատողը

Այգի

Թե աշուն է պտղաբեր,

Ի՞նչ է բերում մեզ նվեր.

-Նուն, սերկևի՛լ, տա՛նձ, խնձո՛ր,

Դեղձ ու խաղող մեղրածոր:

Հարցազրույց քառատողի շուրջ.

-Էլ ինչպիսի՞ աշնանային բարիքներ գիտեք,

Աշունը տարվա ամենաբերքառատ եղանակն է:

Բանաստեղծության ընթերցում

Աշնան այգին (Լ. Սարգսյան)

Այգին, աշնան այգին՝

Տաք գույներով, բույրով,

Գիրկն է կանչում կրկին

Հազար հրապույրով:

Կաթ-կաթ՝ տանձն է կաթում՝

Շեկ արտերին ցողիկ,

Ընկոյզներն են՝ տուկ-տուկ,

Ընկնում խոնավ հողին:

Փշատն է ծիկ անում.
Ալրոտ են աչք և ունք,
Շաղն է նստել դեղծի
Դեմքին՝ հուլունք-հուլունք:

Տերևների քողով
Նուռն է դեմքը փակում
Ու կանչում է. – Քաղվո՛ր,
Յասի՛ր, սիրոս է ճաքում:

Իսկ այգեպան քեռին
Քայլում է գոհ ու լուռ.
Խնդություն է համակ
Նրա սիրտը մի բուռ

Հարցազրույց բանաստեղծության շուրջ

-Պատմե՞ք՝ ինչի՞ մասին է բանաստեղծությունը:

-Ի՞նչ պտղատու (մրգատու) ծառերի անուններ գիտեք

-Որտե՞ղ են տնկում և աճեցնում դրանք:

-Ինչպիսի՞ բառերով է նկարագրում հեղինակը հասած բերքի գեղեցկությունը: Եկեք հիշենք այդ բառերը:

-Ինչպե՞ս են անվանում այդ ծառերն աճեցնողներին և մշակողներին(այգեգործ):

-Ինչու՞ է այգեգործը գոհ և խնդությամբ լի:

-Ի՞նչ աշխատանքներ է նա կատարել այգու համար(ծառ է տնկել, ջրել, ծառի չոր ճյուղերն է էտել, ծառի բույնն է սպիտակեցրել, ծառերն է սրսկել՝ վնասատուներից պաշտպանելու համար, բերք է հավաքել):

-Ինչպե՞ս մեկ բառով անվանել այն, ինչը հավաքում են այգիներից, բանջարանոցից, դաշտերից(բերք):

-Այգին մշակելու համար այգեգործն ի՞նչ աշխատանքային գործիքներ է գործածում(բահ, էտի մկրատ, սրսկող մեքենա, սղոց, բերքահավաքի համար աստիճան, արկղեր, պարկեր):

Դիդակտիկ խաղ՝ « Ո՞ր ծառից է միրգը»

-Ո՞ր ծառից է խնձորը(խնձորենուց), դեղձը(դեղձենուց), սալորը(սալորենուց), թուզը(թզենուց):

Ֆիզկուլտդադար՝

-Ծառից հավաքում ենք բերքը մեկ աջ, մեկ ձախ ձեռքով:

-Դարձի՛ր աջ՝ դեպի ընկերդ, աջ ձեռքով նրան միրգ տուր:

-Դարձի՛ր ձախ՝ դեպի ընկերդ, ձախ ձեռքով նրան միրգ տուր:

Դաստիարակը երեխաներին բաժանում է մրգերի և բանջարեղենի նկարների ուրվագիծը և գունավոր մատիտներ: Երեխաները ընտրում են և գունավորում իրենց դուր եկած միրգը կամ բանջարեղենը:

Գունավորելու ընթացքում կարելի է հնչեցնել աշնանային մանկական երգեր:

Աշխատանքի ավարտից հետո առաջարկել երեխաներին շրջել և նայել, թե մյուս երեխաները իննչպես են աշխատել:

Կշռադատման փուլ

Երեխաները շրջում են խմբում և միմյանց ցույց են տալիս իրենց աշխատանքները:

Աշխատանքները ամրացվում են ցուցադրական պատին:

ԵՋՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ուսումնասիրելով ինտեգրված պարապմունքի կազմակերպումը կարողունակահեն կրթական մոտեցման համատեքստում թեման, հանգեցինք հետևյալ եզրակացությունների.

- Յուրաքանչյուր երեխա ունի որակյալ կրթություն ստանալու իրավունք,
- Դաստիարակի առաքելությունն է դաստիարակել համակողմանի և ներդաշնակ զարգացած անձ,
- Ինտեգրված պարապմունքների արդյունավետությունն այն է, որ բոլոր երեխաները դառնում են գործուն, յուրաքանչյուրը զբաղվում է իր առանձնահատկություններին համապատասխան, իր համար ցանկալի աշխատանքով: Այստեղ տարբերվում է մի երեխայի գերակայությունը մյուսների նկատմամբ:

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. «Նախադպրոցական կրթության մասին ՀՀ օրենք»:
2. Հ. Միտոյան, Լ. Սմբատյան՝ «Ուսումնական ձեռնարկ», Երևան 2010:
3. Ս. Մարության, Ա. Դալլաքյան «Նախադպրոցական մանկավարժություն», բուհական դասագիրք, Երևան 2008:
4. «Նախաշավիղ», 2009: